

Αυτονομία, αγαθοεργία και δικαιοσύνη κατά τη δημιουργία ζωής

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Διερευνώντας ηθικά τα προβλήματα και τα διλήμματα, που προκύπτουν από την εφαρμογή των τεχνικών παρεμβατικής αναπαραγωγής η βιοηθική επιχειρεί να προσδιορίσει το ηθικά σωστό, ωφέλιμο και συμφέρον για τους προσφεύγοντες σ' αυτές με βάση το αν οι τεχνικές αυτές εξυπηρετούν τις μεταβαλλόμενες μέσα στο χρόνο σωματικές και υλικές ανάγκες αυτών που προσφεύγουν σ' αυτού του είδους τις τεχνικές κι όχι με βάση το αν ικανοποιούνται οι ανάγκες της πνευματικής τους ζωής, οι οποίες διαφέρουν ανάλογα με τη θρησκεία, τη φιλοσοφία, τον πολιτισμό.

Στο παρόν η ηθική, νομική, κοινωνική εξέταση των διαφόρων προβλημάτων και διλημμάτων γίνεται με τη συμβολή της φιλοσοφικής αρχής, που ορίζει ότι για ν' αντιμετωπίσουμε ένα πρόβλημα πρέπει πρώτα να εξετάσουμε μήπως η δυσκολία του οφείλεται σε δικές μας παραλήψεις, παρανοήσεις ή παρεξηγήσεις κι έπειτα να ορίσουμε σωστά το θέμα που μας απασχολεί. Στο μέλλον αναμένεται από τη βιοηθική να δώσει τη λύση των προβλημάτων και διλημμάτων, των συνυφασμένων με την εφαρμογή και τις επιπτώσεις στον άνθρωπο των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών, η ίδια η επιστημονική πρόοδος στον τομέα της αναπαραγωγής.

Έτσι, μια μελλοντική τεχνητή παρασκευή ωαρίων θα καταργήσει την ιδιοκτησία του ωαρίου και θα εξαλείψει προβλήματα και διλήμματα, όπως το δίλημμα περί της πραγματικής μητέρας στην περίπτωση της παρένθετης μητρότητας, το οποίο θα ξεπεραστεί, αφού δε θα υπάρχει η έννοια της φυσικής μητέρας ή περί του χρονικού διαστήματος φύλαξης των περισσευόμενων εμβρύων και του επιτρεπτού της θανάτωσης ή της δωρεάς αυτών σε άτεκνα ζεύγη ή την έρευνα, που θα ξεπεραστεί, αφού δεν θα υπάρχει λόγος παρασκευής πλεοναζόντων εμβρύων[1].

Η επιχειρούμενη ηθική αξιολόγηση στοχεύει όχι στο να απορριφθούν ή να γίνουν δεκτές στο σύνολό τους ή μεμονωμένα οι εν λόγω τεχνικές, αλλά στο να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σύγκλιση διαφορετικών απόψεων και η ευρύτερη δυνατή συναίνεση κατά τον προσδιορισμό του ηθικά σωστού, ωφέλιμου και συμφέροντος, ν' αμβλυνθούν οι προκαλούμενοι ενδοιασμοί και να προετοιμαστεί η κοινωνία να τις αποδεχτεί, αφού υπάρχει το ενδεχόμενο να ωφεληθεί μια κοινωνία από την εφαρμογή τους, την οποία ενδεχομένως απέρριψε μια άλλη.

Ο στόχος της ηθικής αξιολόγησης των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης από τη βιοηθική είναι ο λόγος, ο οποίος συντελεί στο να παραμερίζονται από αυτή οι ηθικές θεωρίες, που αποτέλεσαν τη φιλοσοφική της αφετηρία, αφού το ίδιο δίλημμα επιδέχεται διαφορετική λύση, αν εφαρμοστούν παραδοσιακές ηθικές θεωρίες, απ' αυτή που επιδέχεται, αν εφαρμοστούν νεότερες, αλλά και μεταφυσικές φιλοσοφικές αντιλήψεις και οι θρησκευτικές διδασκαλίες, καθώς αυτές αφορούν προσωπικές αντιλήψεις μη εκφράζουσες το σύνολο των μελών των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών κι η οποιαδήποτε θεολογική τεκμηρίωση της ηθικής αξιολόγησης θα σήμαινε απόπειρα να επιβληθούν έμμεσα θρησκευτικές απόψεις σε ανθρώπους που δεν τις δέχονται[2]. Ωστόσο, αυτό δεν εμποδίζει να λαμβάνονται υπόψη σύγχρονες κοινωνικές τάσεις, όπως η έντονη τάση για απόδοση των δικαιωμάτων του βίου στο έμβρυο[3].

Επίσης, ο στόχος της ηθικής αξιολόγησης των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης είναι ο λόγος που οδηγεί τη βιοηθική στο να χρησιμοποιεί ως κριτήρια αξιολόγησης κυρίως τέσσερις αρχές που φαίνεται να έχουν τη γενική συναίνεση, αλλά επιτρέπουν με τη γενική διατύπωσή τους στον καθένα να τις ερμηνεύει με τρόπο που επιβεβαιώνει τις δικές του αντιλήψεις για το ηθικά σωστό και δίκαιο,[\[4\]](#) δίνουν τη δυνατότητα να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται με τον τρόπο που ορίζουν τα συμφέροντα και οι επιθυμίες των ισχυρών[\[5\]](#) κι εύκολα παραμερίζονται.[\[6\]](#)

Οι αρχές αυτές είναι:

- Η αρχή της αυτονομίας ή αυτοδιάθεσης.[\[7\]](#) Σύμφωνα μ' αυτή κάθε άνθρωπος πρέπει να σκέφτεται, ν' αποφασίζει και να ενεργεί ελεύθερα και ανεξάρτητα χωρίς κανενός είδους εξαναγκασμό και η οποιαδήποτε επιλογή του σχετικά με τη ζωή του και την υγεία του πρέπει να γίνεται σεβαστή.[\[8\]](#) Απαραίτητες προϋποθέσεις για το σεβασμό της αυτονομίας είναι η διατύπωση της αλήθειας, ο σεβασμός της ατομικότητας και ιδιαιτερότητας καθενός, η προστασία σε εμπιστευτικές πληροφορίες, η συγκατάθεση του ασθενούς, η βοήθεια για λήψη αποφάσεων[\[9\]](#), η ενημέρωση για τα δεδομένα, τις δυνατότητες, τις συνέπειες των επιλογών.
- Η αρχή της μη πρόκλησης βλάβης και πόνου, η οποία ορίζει να μην προκαλεί κανείς πόνο στο συνάνθρωπο και να μη βλάπτει τη σωματική και την ψυχική υγεία του, αλλά και τα ενδιαφέροντά του.
- Η αρχή της αγαθοεργίας ή ωφέλειας, η οποία προτρέπει τον καθένα να ενεργεί με βάση αυτό που θεωρεί ότι ωφελεί το συνάνθρωπό του, αλλά και με βάση αυτό που ο συνάνθρωπος θεωρεί καλό για τον εαυτό του.
- Η αρχή της δικαιοσύνης. Σύμφωνα μ' αυτή πρέπει να υπάρχει ίση αντιμετώπιση όλων των ανθρώπων και δίκαιη κατανομή αγαθών και υπηρεσιών.

Όμως, η ηθική αξιολόγηση της βιοηθικής παρά τη χρησιμοποίηση των τεσσάρων αυτών αρχών, που έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή αποδοχή, μεταβάλλεται και προσαρμόζεται διαρκώς σε νέα δεδομένα, καθώς η επιστημονική γνώση στον τομέα της αναπαραγωγής διαρκώς εμπλουτίζεται και οι βιολογικές και υλικές ανάγκες αυτών που προσφεύγουν στην παρεμβατική γονιμοποίηση με βάση τις οποίες προσδιορίζεται το ηθικά σωστό, ωφέλιμο και χρήσιμο για τον άνθρωπο μεταβάλλονται[\[10\]](#).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[\[1\]](#) Θ. Πελεγρίνης, *Ιατρική Ηθική²*, (Αθήνα 2012), σελ. 77-80.

[\[2\]](#) Μ. Βάντσος, *Η χριστιανική προσέγγιση της βιοηθικής στην πολυπολιτισμική*

κοινωνία, διαδικτυακός τόπος:[http:// www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58](http://www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58) (ανάκτηση 24-02-2013)

[3] Βιο - Ηθική, διαδικτυακός τόπος: [http:// www.biopolitics.gr/BIOPOLITICS/HTML/PUBS/SYLLAB/greek/ethicd.htm](http://www.biopolitics.gr/BIOPOLITICS/HTML/PUBS/SYLLAB/greek/ethicd.htm) (ανάκτηση 05-04-2013)

[4] Μ. Βάντσος, Η χριστιανική προσέγγιση της βιοηθικής στην πολυπολιτισμική κοινωνία, διαδικτυακός τόπος:[http:// www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58](http://www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58) (ανάκτηση 24-02-2013)

[5] Γ. Μαντζαρίδης, «Βιοηθική: Η ηθική της παγκοσμιοποίησης», Ίνδικτος 14, σελ. 28.

[6] Ν. Κόϊος, Ηθική θεώρηση των τεχνικών παρεμβάσεων στο ανθρώπινο γονιδίωμα,(Αθήνα 2003),σελ.123

[7] Γ. Κατσιμίγκας και Γ. Βασιλοπούλου, «Βασικές αρχές βιοηθικής και ορθόδοξης ηθικής», Το Βήμα του Ασκληπιού τόμ. 9, τεύχ. 2, σελ. 163-164.

[8] American Academy of Pediatrics,« Sterilization of minors with developmental disabilities», Committee of Bioethics, Pediatrics 1999,104(2):337-340

[9] Γ. Κατσιμίγκας και Γ. Βασιλοπούλου, «Βασικές αρχές βιοηθικής και ορθόδοξης ηθικής», Το Βήμα του Ασκληπιού τόμ. 9, τεύχ. 2, σελ. 163-164.

[10] Μ. Βάντσος, Η χριστιανική προσέγγιση της βιοηθικής στην πολυπολιτισμική κοινωνία, διαδικτυακός τόπος:[http:// www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58](http://www.cen.gr/index.php/2011-05-04-11-45-21/178-2011-05-07-21-36-58) (ανάκτηση 24-02-2013)

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου